

Olje- og energidepartementet
postmottak@oed.dep.no

Avaldsnes 23.6.2012

HØRINGSUTTALELSE TIL ENERGIUTREDNINGEN FRA NORSK ENERIGASSFORENING

Norsk Energigassforening viser til utsendt høringsbrev og vil med dette komme med sine kommentarer til den fremlagte utredningen. Energigassforeningen organiserer den innenlandske gassbransjen og har som formål å arbeide for økt bruk av energigassene biogass, naturgass, propan og hydrogen.

Sammendrag

- Norsk Energigassforening konstaterer med stor skuffelse at det som skulle bli en bredt anlagt Energiutredning er blitt en smal Kraftutredning. Slik sett har en verken oppfylt mandatet, forventningene eller behovet.
- Det er derfor et stort behov for at det utarbeides en bredt anlagt og faglig fundert Energimelding som tar for seg energibildet slik det faktisk er, og oppfyller energiutvalgets opprinnelige mandat.
- Norsk Energigassforening er uenig i utvalgets konklusjon om at vi får et mer fleksibelt og fremtidsrettet energisystem ved å styrke elektrisitetens plass i den norske energiforsyningen siden denne energibæreren allerede er dominerende.
- Vi mener at dette tvert imot vil gjøre oss mer sårbare og at fleksibiliteten og forsyningsikkerheten øker ved at en har et større mangfold av energikilder, og blant disse har energigassene sin naturlige plass.
- En Energimelding må også avklare spørsmålet om hvilken betydning ordningen med salg av opprinnessertifikater for fornybar kraft skal ha for forståelsen av fornybar kraft i Norge
- Vi er derfor også uenig i utvalgets konklusjon om at det er kun er for fossile energibærere at det er viktig med energieffektivisering.

1. Er blitt smal Kraftutredning og ikke bred Energiutredning

Norsk Energigassforening konstaterer med stor skuffelse at det som skulle bli en bredt anlagt Energiutredning er blitt en smalsporet Kraftutredning. På den måten har en verken oppfylt mandatet, forventningene eller behovet.

Ved opprettelsen fikk Energiutvalget et bredt mandat. Oppgaven var å utrede og vurdere energi- og kraftbalansen for Norge fram mot 2030 og 2050, inkludert petroleumsvirksomheten og transportsektoren.

Den framlagte utredningen tar i stor grad for seg elektrisk kraft, svært lite om transport og enda mindre om petroleumsvirksomheten.

Elektrisk kraft er viktig for Norge, men statistikken viser at elektrisitet utgjør under halvparten av energibruken vår. I 2009 var samlet energibruk her i landet 275 TWh, fastlandsnorge og sokkelen sett under ett. Av dette er 113 TWh eller 41 prosent elektrisitet.

Av energibruken som ikke er elektrisitet utgjør gass 71 TWh (vel 25%), diesel og bensin 67 TWh (24 %). Den resterende energibruken fordeler seg på ved, kull og koks, fyringsolje og fjernvarme.

Mer enn halvparten av energiforsyningen i Norge er med andre ord ikke tatt med, og det er innen denne halvdelens at Norge står ovenfor de største utfordringene.

Utvalget fikk en stor oppgave og har trolig jobbet under et sterkt tidspress, og derfor sett seg nødt til å gjøre prioriteringer. En kan heller ikke underslå at det kan ha vært svært ulike meninger underveis, og at utredningen er et slags største felles multiplum. Resultatet er uansett at det nå må lages en ny Energimelding som dekker hele energiforsyningen i Norge.

Vi sitter også igjen med et inntrykk av at utvalgets arbeid har blitt mer politisert enn det som er vanlig for slike utvalgsarbeid. At en internt nærmest har en avstemning om en skal utrede videre bruk av energigass som i 2011 utgjorde så stor andel av den totale energibruken, er uheldig.

Sett utenfra kan det virke som om flertallet har utredet energi-Norge slik en ønsker det skal se ut, og derfor ikke vurdert hvordan det faktisk er. Det har gjort at denne utredningen etter vårt syn er blitt et svært dårlig beslutningsgrunnlag.

At det har vært så vanskelig å utarbeide en bredt anlagt energiutredning synliggjør også hvor komplisert og viktig energi er, og hvor innvevd dette området er i andre samfunnsområder som næringsutvikling, velferd, klima- og miljøpolitikk. Dette er jo også overskriften for utredningen, og har trolig også vært intensjonen med arbeidet, men vi må dessverre konstatere at det denne gang kun har blitt med overskriften.

En kan heller ikke underslå at energi er «big business» for både offentlige og private aktører, og dermed at dette også handler om sterke næringsinteresser.

2. Stort behov for Energimelding

Siden Energiutredningen har blitt så smal, er det nå stort behov for at det utarbeides en bredt anlagt Energimelding til Stortinget som både tar for seg hele energibildet slik det faktisk er, men også oppfyller utvalgets opprinnelige mandat: «... utrede og vurdere energi- og kraftbalansen for Norge fram mot 2030 og 2050, inkludert petroleumsvirksomheten og transportsektoren.»

Arbeidet må først og fremst være faglig vurdert, det kan gjøres av departementene selv med underetater og inkludere et større spekter av bransjemiljøer enn det Energiutvalget gjorde. Riktignok åpnet utvalget for at en kunne komme med innspill på en egen fagdag, men etter at en hadde sagt sitt på ti minutter, var det ikke mulig å komme til med flere innspill hvis en ikke var en del av den løsningen flertallet i utvalget representerte.

Det er også behov for å konkretisere de valgene en har gjort i Klimaforliket.

Siden energi griper inn i så mange områder, må meldingen være sektorovergrepene og inkludere flere departement og etater. Her ble det gjort et stort og viktig arbeid i Klimakur 2020 som nå kan videreføres.

Det er stort behov for å tenke helhetlig om energibruken vår. Det gjelder i forhold til valgene en tar for å få ned klimagassutslippene og hvilke virkninger disse tiltakene har på utslipp lokalt, biologisk mangfold og arealbruk. Gjennom en helhetlig tilnærming kan en også avdekke mulige synergier og positive muligheter for verdiskaping og vekst.

3. Hva gir et fleksibelt og fremtidsrettet energisystem?

Er det én dominerende energikilde eller et mangfold av flere energikilder som gir et fleksibelt og fremtidsrettet energisystem?

Elektrisk kraft har en dominerende plass i norsk energiforsyning, takket være vannkraften. Den har gitt grunnlaget for vår velferd og vil også ha en stor plass videre. Men vannkraft gjør oss også sårbare for svingninger i årsproduksjonen, selv med flerårsmagasiner. Og dermed større avhengighet av kraftutveksling med utlandet.

At dette er en reell problemstilling understrekes av at det foreligger en rekke planer om å bygge overføringskabler til utlandet.

Ny kraftproduksjon vil i stor grad være små vannkraftanlegg uten større magasiner, og vindkraft. Dette er produksjonsformer som igjen er basert på det regn og vind gir oss, og vil gjøre oss enda mer sårbare - og dermed mer avhengig av kraftutveksling. Dette viser også utredningen til, men da med en positiv vinkling; overskudd av fornybar kraft i Norge vil kunne eksporteres og gi en større andel fornybar energi i Europa. At vi i perioder er avhengig av import fra utlandet, legges det ikke så stor vekt på.

En utvikling der elektrisitet utgjør en større andel av energimiksen, vil gi oss fordeler så lenge vi har tilgang på elektrisk kraft, men langt mer sårbare i tørrår med lite nedbør og når det er problemer i overføringsnett. Tørrår er ofte svært kalde og med lite vind. Slike værphenomen slår også til i større deler av Europa samtidig. Det vil kunne gi knapphet på elektrisk kraft i et stort område med tilhørende høye priser.

Bygging av lavenergi- og passivhus som i stor grad varmes opp med varmepumper, vil i perioder med så lave temperaturer at varmepumpene ikke leverer, kunne skape etterspørsel etter høye varmeeffekter i korte perioder. Det vil gi stor belastning på kraftnettet og bety høye investeringer i anlegg som kun har maks belastning noen dager i året. Investeringene må belastes kunder med et lavt elforbruk og gi svært høy nettleie i forhold til hva en må betale for selve kraften.

Vi mener dette både er et unødig sjansespill å ta og krever for høye investeringer, og ønsker en fremtidig energimiks der en satser på flere energiformer. Mangfoldet vil gi større fleksibilitet og økt forsyningsikkerhet ved at en har flere energikilder som ikke er avhengig av vær og vind, og som kan både utfylle og avlaste hverandre i forhold til marked, bruksområder og pris.

En bredere energimiks vil også gi et godt grunnlag for næringsutvikling og verdiskaping. Derfor er det også merkelig at bioenergi har så liten plass i denne utredningen.

4. Energigass har sin naturlige plass

Energigass har sin naturlige plass i denne energimiksen - også i Norge, og det fordi:

- Bruken av Energigass gir lave klimagassutslipp og nærmest ingen lokale utslipp
- Gir mulighet for bruk av fornybar energi
- Distribueres i etablert infrastruktur bygget opp av en kompetent og levedyktig bransje
- Er ikke avhengig av vær og vind
- Har et svært bredt bruksområde
- Gir grunnlag for lokal og nasjonal verdiskaping

Av dagens energibruk på 275 TWh, utgjør 73 TWh ulike energigasser. Ser vi bort fra petroleumsvirksomheten, er det i dag etablert distribusjon av propan, naturgass og biogass her i landet, og det gjøres forsøk med hydrogen.

Av den innenlandske energibruken utgjør energigasser i dag ca 5 %. I tillegg kommer energigass brukt til drivstoff i skip. Bruken av gass vil øke både i Norge og Europa og ha en sentral plass i energibildet både i 2030 og 2050.

Det er etablert omfattende infrastruktur for distribusjon av de ulike energigassene til både industri, ulike næringsaktiviteter, transportformål og oppvarming.

Norge utmerker seg særlig innen småskala distribusjon av flytende naturgass (LNG) som har gjort det mulig å distribuere naturgass til brukere over hele landet, uten bruk av større overføringsnett. Med utgangspunkt i gassbehandlingsanleggene på Kårstø i Rogaland, er det etablert rørnett for distribusjon av naturgass i Nord-Rogaland og Nord-Jæren. I Bergensområdet er det distribusjon av trykksatt naturgass (CNG). Fra lokale LNG-anlegg er det bygget mindre, lokale nett flere steder.

Småskala LNG-distribusjon har også gjort det mulig å ta i bruk naturgass som drivstoff på skip og tyngre kjøretøy.

Det er avdekket et teoretisk potensiale for biogass på 6 – 10 TWh her i landet. Gassen produseres av organisk avfall, husdyrgjødsel og kloakkslam. En kan også produsere biogass ved gassifisering av biomasse.

Siden både biogass og naturgass hovedsakelig består av metan, kan de distribueres i den samme infrastrukturen. Distribusjonen kan skje på samme måte (rør, trykksatt, flytende) - og samtidig. Det betyr at dagens brukere av naturgass er morgendagens marked for biogass. Og ved å bygge ut distribusjonen av naturgass, bygger en opp markedet for biogass.

Det jobbes også med å utvikle markedet for fornybar propan, med de samme egenskaper som dagens gass har. En kan i dag tilby fornybar propan innblandet i annen propan. Denne gassen produseres på basis av furuolje, i likhet med bioolje og biodiesel. Det jobbes også med å utvinne fornybar propan fra andre organiske materialer som glyserol. Den svenske forskningsorganisasjonen Biofuel Solution (www.biofuel-

[solution.com](http://www.solution.com))har kommet langt med sitt prosjekt «Green LPG» som er beskrevet i denne rapporten fra Svenskt Gasteknisk Center i Malmø, <http://www.sgc.se/dokument/SGC222.pdf>

5. Selges det fornybar elektrisitet i Norge?

Norges vassdrags- og energidirektorat utarbeider varedeklarasjon for elektrisk kraft levert hos kjøpere i Norge. Ved utarbeidelse av varedeklarasjonen tas det hensyn til bruk av opprinnelsesgarantier for å unngå dobbelttelling av de fornybare egenskapene ved kraften. Varedeklarasjonen tar utgangspunkt i norsk produksjon, og det korrigeres for kjøp og salg av opprinnelsesgarantier til utlandet i tillegg til opprinnelsesgarantier brukt ved salg til norske kunder.

I 2011 utgjorde dette salget av opprinnelsesgarantier 105,7 TWh av den totale kraftproduksjonen. Varedeklarasjonen for 2011 viser derfor en fornybarandel på 23 % og et beregnet utslipp på 307 gram CO₂ per kWh. Les mer her

<http://www.nve.no/no/Kraftmarked/Sluttbrukermarkedet/Varedeklarasjon1/Varedeklarasjon-for-2011/>

Utarbeidelsen av varedeklarasjonen som er et EU-krav, har skapt tvil om i hvor stor grad det selges fornybar kraft i Norge. Mesteparten av kraftproduksjonen vår er det, det er stadfestet gjennom avtalen omkring Fornybardirektivet, men får norske forbrukere del i denne fornybare energien når vi er en integrert del av det europeiske kraftmarkedet og har solgt mesteparten av fornybarsertifikatene våre til andre land?

Problemstillingen tas opp av flere, men vi kan ikke finne noen avklaring av spørsmålet verken i Energiutredningen, Klimameldingen eller Klimaforliket.

I Energiutredningen henvises det til «fornybarandel» som et resultat av den oppsatte formelen i Fornybardirektivet. Dette er en felles regnemåte i EU og sier ikke nødvendigvis noe om hvilken type strøm forbrukerne får levert i stikkontakten. Siden elektronene flyter fritt i det totale ledningsnett, kan en ikke si eksakt hvilken type strøm en får levert. Derfor må det brukes andre beregningsmåter.

Statsbygg henviser for eksempel i sitt Klimagassregnskap til forsker Tor Helge Dokka ved Sintef/ZEB som mener at utslippet fra bruk av elektrisk kraft er 357 g/kWh i 2010. Les mer her

<http://www.statsbygg.no/FilSystem/files/miljo/miljopublikasjoner/klimagassregnskapEndVersi.pdf> (side 54)

Også andre aktører og fagmiljøer har lagt seg på samme linja. Poenget er at hvis elektrisk kraft levert til forbruker i Norge representerer slike klimagassutslipp, forrykkes hele regnestykket når det gjelder foreslåtte klimatiltak.

6. Energieffektivisering

Norsk Energigassforening konstaterer med glede at alt arbeidet med energieffektivisering har gitt gode resultater, men vi har vanskelig for å forstå Energiutredningens konklusjon om at det først og fremst er blant de fossile energibærerne en må jobbe videre for å få ned energibruken.

Potensialet er fortsatt enormt for energisparing, og siden vi er integrert i det europeiske kraftmarkedet er det svært nærsynt å ha en slik tilnærming til energisparing. Slik sett er hver eneste kilowatt som ikke blir brukt, én kilowatt spart, uansett energiform. At vi på den måten kan få overskudd av elektrisk kraft, kan jo ikke være et problem, men er mulighet til å skape vekst og velferd – i hele landet.

Med vennlig hilsen

Leiv Arne Marhaug
Styreleder

Tore Woll
Sekr. leder

